

**T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**KAMU KURUMLARI
TAŞRA TEŞKİLATLARI İÇİN
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
UYGULAMALARI
KILAVUZU**

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu kılavuz, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü Sektörel Risk Yönetimi ve İstatistik Daire Başkanlığı Kamu İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi tarafından kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında iş sağlığı ve güvenliği (İSG) mevzuat hükümlerinin çalışan ve işverenlerce pratik olarak uygulamasının yapılması ile kurum ve kuruluşlara en uygun çözümlerin seçilmesi konusunda yardımcı olunması amacıyla hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu kılavuzdaki hususlar tavsiye niteliğindedir. Bu kılavuz kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Hazırlayan ve Yayımlayan

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM)
Sektörel Risk Yönetimi ve İstatistik Daire Başkanlığı
Kamu İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi

Ekim 2021
(Revizyon: Mart 2024)

İÇİNDEKİLER

İSG İŞVEREN/İŞVEREN VEKİLİ	4
İSG POLİTİKASI ve YÖNETİMİN İSG TAAHHÜDÜ	4
İSG YÖNETİM BİRİMİ	4
İSG KURULU	5
İSG HİZMETLERİ	5
Tehlike Sınıfının Belirlenmesi	5
Çalışan Sayısının Belirlenmesi.....	6
İSG Profesyonellerinin Görevlendirilmesi.....	6
RİSK DEĞERLENDİRMESİ.....	7
ÇALIŞANLARIN İSG EĞİTİMLERİ	7
ÇALIŞANLARIN SAĞLIK GÖZETİMİ	8
ACİL DURUM PLANLARI	8
ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ	9
İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI BİLDİRİMİ	9
DİĞER İŞYERLERİ İLE KOORDİNASYON.....	9

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSG İŞVEREN/İŞVEREN VEKİLİ

Taşra teşkilatlarında; 6331 sayılı Kanunda belirtilen fiilleri yerine getirmek üzere bir iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili belirlenebilir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının taşra teşkilatlarında en yüksek derecede yönetici il müdürleri/bölge müdürleri yahut birim başkanları vb. olarak teşekkül edilmektedir. Bu yapılarda işveren ilgili taşra teşkilatının tüzel kişiliği ve bu tüzel kişiliğin işveren vekili ise ilgili teşkilatın en üst seviyedeki amiri olarak kabul edilmektedir.

Ancak kurum/kuruluşta iş sağlığı ve güvenliği konusunda işlemleri düzenlemek üzere ilgili taşra teşkilatının statüsüne göre il/bölge müdür yardımcısı yahut başkan yardımcısı işveren vekili olarak belirlenebilir. Bununla birlikte teşkilat yapılanması değerlendirilerek iş sağlığı ve güvenliği konusunda taşra teşkilatında iş ve işlemleri düzenlemek ve 6331 sayılı Kanunda belirtilen fiilleri yerine getirmek üzere başka bir iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili belirlenmesi de mümkündür.

Belirlenecek iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili hem uygulamaları yönetecek ve hayata geçirecek ve ilgili teşkilattaki tüm birimleri talimatlandırarak kadar yetki sahibi olmalı hem de gerektiğinde ilgili çalışmalara aktif katılım sağlayacak ve İSG profesyonelleri ile sürekli iletişimde olabilecek yapıda olmalıdır.

İSG POLİTİKASI ve YÖNETİMİN İSG TAAHHÜDÜ

Merkez tarafından belirlenen ve işyerinde iş sağlığı ve güvenliğine verilen önemi anlatan İSG politikası taşra teşkilatınca da hem yöneticiler hem de çalışanlar tarafından benimsenmelidir. İhtiyaç halinde taşra özelinde eklemelerin de yapılabileceği bu politikanın uygulanacağı taşra yönetimince de taahhüt edilmelidir.

İSG YÖNETİM BİRİMİ

Kamu kurum ve kuruluşlarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili teknik çalışmaları planlamak, uygulamaları hayata geçirmek ve gerekli takipleri yapmak üzere bir birim kurulmalıdır. Birim ihtiyaç halinde taşrada farklı lokasyonlarda yer alan ve taşra teşkilatına bağlı kamu işyerleri için de hizmet sağlayabilir.

Kurulacak birimin doğrudan iş sağlığı ve güvenliği işveren vekiline bağlı olması ve emir ve talimatları İSG işveren vekilinden alması yönetimin gösterdiği İSG taahhüdünün yansımaları olarak oldukça önemlidir.

İSG konusunda rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere bu birimde görevlendirilen personelin etik ilkeleri doğrultusunda mesleki bağımsızlıklarının sağlanması ve İSG uygulamalarının kesintisiz olarak devam ettirilebilmesi için hiyerarşik yapıda kadro olarak da iş sağlığı ve güvenliği işveren vekiline direkt bağlı olmaları önemlidir.

İSG KURULU

50'den fazla çalışanı olan ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı kamu işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşturulması ve işyerinin tehlike sınıfına uygun mevzuatta belirlenen düzenli aralıklarla toplanması gerekmektedir. 50 ve daha fazla çalışan sayısı kapsamına, memurlar da dahil olmak üzere işyerinde sigortalı olarak çalışan herkes girmektedir.

Taşra teşkilatlarında, teşkilata bağlı çalışanlarca farklı adreslerde gerçekleştirilen faaliyetlerde yapılan çalışmaların da oluşturulan İSG kurulu bünyesinde değerlendirilmesi uygun olacaktır. Aynı zaman da farklı kampüslerde 50 ve daha fazla çalışan bulunuyor ise ayrı iş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşturulması da mümkün bulunmaktadır.

Birden fazla İSG kurulu bulunan taşra teşkilatlarının bu kurullar arasında iletişim ve koordinasyonu kurmaları gerekmektedir. Bu nedenle düzenli aralıklarla tüm İSG kurullarının katılım sağlayacağı ve İSG işveren vekili bünyesinde koordinasyon toplantıları düzenlenmesi uygun olacaktır.

Taşra teşkilatlarında oluşturulan İSG kurulları ilgili kurum/kuruluşun merkez teşkilatında oluşturulan İSG kurulu ile koordineli çalışmalıdır. Bu amaçla merkez teşkilat ile taşra teşkilatında oluşturulan İSG kurullarının da düzenli aralıklarla koordinasyon toplantıları düzenlemeleri gerekmektedir.

Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde işverenler, birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmelidir.

İSG HİZMETLERİ

Tehlike Sınıfının Belirlenmesi

Kurumda yapılan asıl işin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği'nde karşılığı olan tehlike sınıfı (az tehlikeli, tehlikeli, çok tehlikeli) belirlenmelidir. Mevcutta 4857 sayılı Kanun uyarınca çalışanlar için alınmış olan sicil numaraları üzerinden belirlenmiş tehlike sınıfları olabilmekle birlikte bu Kanun dışındaki çalışanlar için de tehlike sınıfı belirlenmelidir. Taşra teşkilatına bağlı farklı işyerlerinde farklı tehlike sınıflarının olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Çalışan Sayısının Belirlenmesi

Taşra teşkilatına bağlı görev alan tüm personelin (4857 sayılı İş Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında çalışan sayısı) sayısı belirlenmelidir.

Asıl işveren olarak, işin alt işverene devri durumlarında (servis hizmetleri, inşaat işleri, periyodik kontrol işleri vb.) alt işveren tarafından kendi personeline İSG hizmeti sunulduğundan emin olunmalıdır.

İSG Profesyonellerinin Görevlendirilmesi

İSG profesyonellerinin işyerinde çalışan sayısına ve işyerinin tehlike sınıfına uygun olacak şekilde görevlendirilmesi gerekmektedir.

İş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli gerekli şartları sağlaması halinde çalışanlar arasından görevlendirilebilir.

İSG profesyoneli olmak için gerekli şartları sağlayan ancak farklı bir kamu kurum/kuruluşunda görev yapmakta olan kişiler de hem çalıştıkları kurum/kuruluş hem de İSG profesyoneli olarak çalışmak istedikleri kurum/kuruluşta görev yapan ilgili kişilerin onayını almak şartı ile İSG profesyoneli olarak farklı bir kurum/kuruluşta görevlendirilebilirler.

Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, kamu kurum/kuruluşları bu hizmetin tamamını veya bir kısmını Bakanlığımızca yetkilendirilmiş olan ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden veya toplum sağlığı merkezi birimlerinden hizmet olarak yerine getirebilirler.

Belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması hâlinde işveren, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir.

31.12.2024 tarihine kadar 4857 sayılı İş Kanunu'nun mülga 81 inci maddesi kapsamında çalışanlar hariç kamu kurumlarına bu kapsamda hazırlık süresi tanınmış durumdadır. Görevlendirmelerin sadece 4857 sayılı İş Kanunu'nun mülga 81 inci maddesi kapsamında çalışanlar için yapılması zorunlu olup diğer çalışanlar için bu hizmetin sağlanması ihtiyaridir.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Kamu işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması ve bu ortamın sürekliliğinin sağlanması için işyerinde risk değerlendirmesi yapılması zorunludur. Bu çalışma işyerinde mevcut ve muhtemel risklerin tespiti ve bunlardan doğabilecek olumsuz sonuçların ortadan kaldırılması için yapılmakta ve güncellenerek sürekli etkin tutulmaktadır.

Bu çalışmada taşra teşkilatına bağlı tüm çalışma alanları ve çalışmalar göz önüne alınmalı ve çalışanlarca yapılan tüm faaliyetler değerlendirmede yer almalıdır. Yapılan çalışma gereğince başka işyerlerinde veya hanelerde gerçekleştirilen faaliyetler de gözden kaçırılmamalıdır. Farklı adreslerde yapılan çalışmalar için ayrı değerlendirmeler yapılabilecek olup, tüm çalışmalar bir bütün halinde de değerlendirilmelidir.

Risk değerlendirmesi temel olarak aşağıda belirtilen aşamalar göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

- Risk değerlendirmesi ekibinin oluşturulması
- Risk değerlendirmesi metoduna karar verilmesi
- Tehlikelerin tanımlanması
- Risklerin belirlenmesi ve analizi
- Risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması
- Dokümantasyon

İşyerinde yeni risklerin ortaya çıkması durumunda (işyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda, üretim yönteminde değişiklikler meydana gelmesi vb.) risk değerlendirmesi, işyerinin tamamını veya bir bölümünü etkiliyor olması göz önünde bulundurularak, tamamen veya kısmen yenilenmelidir.

Ayrıca risk değerlendirmesinin işyerinin tehlike sınıfına uygun olarak mevzuatta belirlenen aralıklarla da yenilenmesi gerekmektedir.

ÇALIŞANLARIN İSG EĞİTİMLERİ

Kurumda görev alan tüm personelin fiilen çalışmaya başlamadan önce işe başlama eğitimi alması ve işyerinin tehlike sınıfına uygun mevzuatta belirlenen düzenli aralıklarla temel İSG eğitimi alması sağlanmalıdır.

Çalışanlara çalışma yeri veya iş değişikliği, iş ekipmanının değişmesi, yeni teknoloji uygulanması gibi durumlar nedeniyle ortaya çıkacak risklerle ilgili eğitimler ayrıca verilmelidir.

İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe dönüşünde çalışmaya başlamadan önce, kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitimler ile herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimlerinin verilmesi gerekmektedir.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenlerin bu işler de çalıştırılmayacağı unutulmamalıdır.

ÇALIŞANLARIN SAĞLIK GÖZETİMİ

Kurumda görev alan tüm personelin aşağıdaki hallerde sağlık muayenelerinin yapılması işverence sağlanmalıdır:

- İşe girişlerde,
- İş değişikliklerinde,
- İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde,
- İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre belirlenen düzenli aralıklarla.

Sağlık raporlarının işyeri hekimlerince düzenlenmesi gerekmekte olup henüz işyeri hekimi görevlendirme zorunluluğu olmayan kamu işyerlerinde kamu sağlık hizmeti sunucuları tarafından bu raporların düzenlenmesi mümkündür. Sağlık gözetiminden doğacak maliyetin çalışanlara yansıtılmaması gerektiği unutulmamalıdır.

Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacakların, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılmayacağı gözden kaçırılmamalıdır.

ACİL DURUM PLANLARI

Taşra teşkilatlarında meydana gelebilecek acil durumlar önceden değerlendirilmeli, acil durumlar belirlenmeli ve acil durum planları hazırlanmalıdır. Bu planların tüm taşra teşkilatını kapsayacak şekilde tüm faaliyetler ve çalışanlar göz önüne alınarak oluşturulması gerekmektedir. Bu planlarda aşağıdaki aşamalar göz önünde bulundurulmalıdır;

- Acil durumların belirlenmesi
- Önleyici ve sınırlayıcı tedbirlerin alınması
- Görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi
- Müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması
- Dokümantasyon
- Tatbikat
- Acil durum planlarının işyerinin tehlike sınıfına uygun Bakanlığımızca belirlenen düzenli aralıklarla yenilenmesi gerekmektedir.

Acil durumlarla mücadele için arama, kurtarma ve tahliye, yangınla mücadele ve ilk yardım konuları için mevzuatta belirtilen sayılarda destek elamanı görevlendirilmelidir.

Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olmak için kamu işyerlerinde yılda en az bir defa olmak üzere tatbikat yapılmalıdır.

ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ

Kurumlarda; işyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarını göz önünde bulundurarak dengeli dağılıma özen göstermek kaydıyla, mevzuatta belirtilen usuller ile belirtilen sayılarda çalışan temsilcisi görevlendirilmelidir. Birden fazla çalışan temsilcisinin bulunması durumunda baş temsilcinin belirlenmesi ve işyerinde yetkili sendika bulunması hâlinde, işyeri sendika temsilcilerinin çalışan temsilcisi olarak da görev yapması gibi hususlar gözden kaçırılmamalıdır.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI BİLDİRİMİ

Bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydı tutulmalı ve gerekli incelemeleri yapılarak bunlar ile ilgili raporlar düzenlemeli ve kanuni sürelerde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirimde bulunulmalıdır. Bu hususların taşra teşkilatına bağlı tüm çalışanlardan bilgi akışı sağlanacak şekilde planlamasının yapılması, bildirimde bulunulması ve değerlendirilmelerinin ele alınması İSG işveren vekilinin mahiyetinde İSG yönetim birimince sağlanmalıdır.

Ramak kala olaylar da incelenerek bunlar ile ilgili raporlar düzenlenmeli, risk değerlendirilmesi, acil durum planları gibi uygulamalarda özellikle ele alınması sağlanmalıdır.

DİĞER İŞYERLERİ İLE KOORDİNASYON

Kurumlarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan tüm çalışmalarda kurumdan hizmet alan vatandaşların da göz önünde bulundurulması, kurum bünyesinde yer alan kantin, terzihane, kuaför vb. işletmelerin de faaliyetleri açısından göz ardı edilmemesi ve bu işletmelerin işveren ve çalışanlarının da ele alınması gerekmektedir.

Kurumun faaliyet yürüttüğü binada/kampüste başka kamu kurum ve kuruluşlarının da bulunması durumunda bu kurumlar ile de koordinasyon içinde çalışılması, iş ve işlemlerde il/ilçe yöneticilerinin de talimatlarının göz önünde bulundurulması uygun olacaktır. Acil durum planı, risk değerlendirmesi gibi çalışmalarda kurumlarca yapılan ayrı ayrı çalışmalar tüm binayı/kampüsü birlikte ele alacak şekilde birleştirilmeli ve karşılıklı etkileşim göz önünde bulundurulmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Detaylı bilgi için:

Kanunun kamuda uygulanmasına yardımcı olmaya yönelik Genel Müdürlüğümüzce hazırlanmış olan “Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi”ni <https://www.csgb.gov.tr/media/9469/kamudaisgrehberi.pdf> adresinden indirebilirsiniz.

Dip Not: 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6 ve 7 nci maddelerinin uygulanması; özetle iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirilmesi yükümlülüğü, 4857 sayılı İş Kanunu'nun mülga 81 inci maddesi kapsamında çalışanlar hariç kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan ve az tehlike sınıfta yer alan işyerleri için 31/12/2024 tarihine ertelenmiştir.

**T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
Adres: Emek Mahallesi Naci Ayvalıoğlu Caddesi No: 13
Pk: 06520 Çankaya / ANKARA
Telefon: 0 312 296 60 00 (Dahili: 14)
Faks: 0 312 296 18 77

Bizi @isggmmedya kullanıcı adımızla takip edebilir,
iş sağlığı ve güvenliğine dair güncel gelişmelerden ve teknik
paylaşımlarımızdan anında haberdar olabilirsiniz.

isggmmedya